

کلیات برنامه و سرفصل دروس رشته

کلام اسلامی

سطح سه حوزه های علمیة خواهران

فهرست:

۴	کلیات رشته
۵	عناوین دروس
۶	فقه ۱
۷	فقه ۲
۸	فقه ۳
۹	فقه ۴
۱۰	اصول فقه ۱
۱۱	اصول فقه ۲
۱۲	اصول فقه ۳
۱۳	اصول فقه ۴
۱۴	تفسیر قرآن ۱
۱۵	تفسیر قرآن ۲
۱۶	تجزیه و ترکیب
۱۷	کلام استدلالی ۱
۱۹	کلام استدلالی ۲
۲۰	کلام استدلالی ۳
۲۲	کلام استدلالی ۴
۲۴	کلام استدلالی ۵
۲۶	کلام استدلالی ۶
۲۸	کلیات علم کلام
۳۰	تاریخ علم کلام
۳۲	قواعد اساسی علم کلام
۳۳	معارف شیعی
۳۴	معارف قرآن ۱
۳۵	معارف قرآن ۲
۳۶	کلام تطبیقی
۳۸	فلسفه دین و مسائل جدید کلامی ۱

- ۴۰ ----- فلسفه دین و مسائل جدید کلامی ۲
- ۴۲ ----- فلسفه دین و مسائل جدید کلامی ۳
- ۴۴ ----- مکتب‌ها و فرقه‌های کلامی ۱
- ۴۵ ----- مکتب‌ها و فرقه‌های کلامی ۲
- ۴۶ ----- فلسفه اسلامی ۱
- ۴۷ ----- فلسفه اسلامی ۲
- ۴۸ ----- فلسفه اسلامی ۳
- ۴۹ ----- معرفت شناسی
- ۵۰ ----- منطق قدیم
- ۵۲ ----- فلسفه اخلاق
- ۵۳ ----- عربی معاصر
- ۵۴ ----- زبان تخصصی ۱
- ۵۵ ----- زبان تخصصی ۲
- ۵۶ ----- روش تحقیق پیشرفته
- ۵۷ ----- کارورزی و ارائه پژوهش ۱
- ۵۸ ----- کارورزی و ارائه پژوهش ۲
- ۵۹ ----- پایان‌نامه

کلیات رشته:

ماده ۱. عنوان:

عنوان، کلیات و برنامه سطح سه (ویژه خواهران) رشته کلام اسلامی است.

ماده ۲. تعریف:

«سطح سه رشته کلام اسلامی» پس از سطح دو (دوره عمومی) آغاز می‌گردد. دانش‌پژوهان در این دوره، مبانی، آراء و مشربهای مهم کلام اسلامی را آموخته و توان تحلیل و بررسی، تدریس و پاسخ‌گویی به نیازهای رایج در زمینه کلام اسلامی را -در محدوده‌ای که در این سطح، بحث می‌شود- کسب می‌کنند و پس از احراز توان علمی، با ارائه پایان‌نامه، موفق به دریافت مدرک سطح سه رشته کلام اسلامی می‌شوند.

ماده ۳. اهداف:

- ۱- تعمیق مبانی اعتقادی و ایجاد زمینه‌ی تعالی اخلاقی و معنوی؛
- ۲- شناخت آراء، روش‌ها و مشرب‌های مهم در کلام اسلامی و آشنایی با مبانی آنها؛
- ۳- افزایش توان تحقیق در حد تحلیل و بررسی تطبیقی و نقد و زمینه‌سازی جهت تألیف و ترجمه در حوزه کلام اسلامی؛
- ۴- ایجاد توان تدریس در مقطع سطح دو و کارشناسی، در کلام اسلامی؛
- ۵- تقویت توان ترویج مباحث کلام اسلامی به صورت نوشتار و گفتار؛
- ۶- ایجاد توان پاسخ‌گویی به سؤالات رایج و مورد نیاز جامعه در مورد مسائل کلامی؛
- ۷- آماده‌سازی استعدادهای برتر به منظور ورود به مقاطع بالاتر؛
- ۸- ایجاد توان بهره‌گیری از متون مرجع کلامی.

ماده ۴. سیاستها:

- ۱- محیط‌سازی به منظور تعالی اخلاقی معنوی طلاب؛
- ۲- تقویت استقلال فکری و اعتماد به نفس در مسایل علمی؛
- ۳- تکیه بر آموزش محورها و موضوعات اصلی رشته؛
- ۴- تأکید بر توسعه آموزش‌های پژوهش محور؛
- ۵- تأکید بر بهره‌گیری از روش‌های کارآمد آموزشی به ویژه روش مشارکت فعال؛
- ۶- تأکید بر پویایی برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و توجه به نیازهای روز؛
- ۷- تأکید بر استفاده از متون اساسی، جامع، موجز و کاربردی؛
- ۸- اهتمام بر درک و بکارگیری متون و منابع، در حد دوره؛
- ۹- تلاش برای معرفی توصیفی منابع محوری و مهم؛
۱۰. تأکید بر نقش محوری زن در تحکیم خانواده در کلیه امور آموزشی و پژوهشی؛
۱۱. توجه به ویژگی‌های بانوان در برنامه‌های آموزشی، پژوهشی و تربیتی؛
۱۲. شناسایی استعدادهای ویژه جهت تصدی امور تحقیق، تدریس، مدیریت و ...

عناوین دروس:

ردیف	عنوان درس	واحد	اهداف آموزشی
۱	فقه ۱، ۲، ۳ و ۴	۱۲	شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روش‌های استدلال فقهی
۲	اصول فقه ۱، ۲، ۳ و ۴	۸	شناخت مباحث مهم اصولی و مورد نیاز رشته کلام اسلامی
۳	تفسیر قرآن ۱ و ۲	۴	تبیین و تفسیر آیاتی از قرآن کریم به روش ترتیبی
۴	تجزیه و ترکیب	۲	تقویت توان تشخیص و به کارگیری قواعد صرف و نحو
۵	کلام استدلالی ۱	۲	شناخت مفهوم خدا و اثبات وجود آن
۶	کلام استدلالی ۲	۳	شناخت استدلالی صفات خداوند و کیفیت رابطه آن با ذات
۷	کلام استدلالی ۳	۳	شناخت استدلالی افعال خداوند
۸	کلام استدلالی ۴	۳	شناخت استدلالی بحث نبوت (راهنماشناسی)
۹	کلام استدلالی ۵	۳	شناخت استدلالی بحث امامت (راهنماشناسی)
۱۰	کلام استدلالی ۶	۳	شناخت استدلالی بحث معاد (فرجام شناسی)
۱۱	کلیات علم کلام	۲	آشنایی با مباحث مقدماتی علم کلام (رئوس ثمانیه) بطور مستدل و شناخت تفاوت علم کلام با علومی چون فلسفه و عرفان و کلام جدید و فلسفه دین
۱۲	تاریخ علم کلام	۲	شناخت تطور علم کلام با ملاحظه مذاهب عمده اسلامی
۱۳	قواعد اساسی علم کلام	۲	شناخت قواعد اساسی علم کلام
۱۴	معارف شیعی	۲	تبیین استدلالی عقائد خاص شیعه
۱۵	معارف قرآن ۱ و ۲	۴	شناخت مهم‌ترین مباحث مربوط به الهیات در قرآن
۱۶	کلام تطبیقی	۴	شناخت مقایسه ای آموزه های کلامی ادیان زنده.
۱۷	فلسفه دین و مسائل جدید کلامی ۱ و ۲ و ۳	۶	آشنایی با مباحث فلسفه دین و بحث از معرفت و تجربه دینی، تکررگرای، علم و دین و قلمرو دین (سکولاریزم)
۱۸	مکتب‌ها و فرقه‌های کلامی ۱ و ۲	۴	شناخت مکتب‌ها و فرقه‌های کلامی مهم در جهان اسلام
۱۹	فلسفه اسلامی ۱ و ۲ و ۳	۱۲	شناخت استدلالی مسائل مهم فلسفی
۲۰	معرفت شناسی	۲	شناخت مقایسه ای مباحث بنیادین معرفت شناسی جهت تحقق نظام منسجم فکری در این حوزه
۲۱	منطق قدیم	۳	آشنائی با برهان ، مناظره و مغالطه با توجه به آراء جدید
۲۲	فلسفه اخلاق	۲	آشنایی با مبادی و ملاک‌های گزاره‌های اخلاقی و نظریات و مکاتب مهم
۲۳	عربی معاصر	۲	ایجاد و توان بهره‌گیری از متون عربی جدید در گرایش مربوط
۲۴	زبان تخصصی ۱ و ۲	۴	ایجاد توان بهره‌گیری از متون انگلیسی در زمینه کلام
۲۵	روش تحقیق پیشرفته	۲	شناخت روش های مختلف پژوهش کلامی و کیفیت بهره برداری از منابع
۲۶	کارورزی و ارائه پژوهش ۱ و ۲	۲	کسب مهارت های لازم در انجام پژوهش های کلامی و ارائه نتایج پژوهش
۲۷	پایان نامه	۴	ارائه یک تحقیق جامع، با تأکید برمهارت‌ها، همراه با نقد و بررسی و تتبع کافی در یک موضوع کلامی اسلامی
	جمع واحد	۱۰۲	

فقه ۱

شناسه درس: ۳۰۴۱۳۰۱

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روشهای استدلال فقهی

ارزشیابی: ۱۵ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

اجاره، ضمان، مضاربه، قرض، ودیعه، وقف

متن درسی: دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی، باقر ایروانی

منابع:

۱. الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، شهید ثانی
۲. مسالک الافهام إلى تنقیح شرایع الإسلام، شهید ثانی
۳. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام، محقق حلی
۴. فقه الامام الصادق علیه السلام، محمد جواد مغنیه

فقه ۲

شناسه درس: ۳۰۴۱۳۰۲

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روشهای استدلال فقهی

ارزشیابی: ۱۵ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

قضا، شهادت، اقرار

متن درسی: دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی، باقر ایروانی

منابع:

۱. الروضة البهیه فی شرح اللمعة الدمشقیة، شهید ثانی
۲. مسالک الافهام إلى تنقیح شرایع الإسلام، شهید ثانی
۳. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام، محقق حلی
۴. فقه الامام الصادق علیه السلام، محمد جواد مغنیه

فقه ۳

شناسه درس: ۳۰۴۱۳۰۳

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روشهای استدلال فقهی

ارزشیابی: ۱۵ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

لقطه، اطعمه و اشربه، ارث

متن درسی: دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی، باقر ایروانی

منابع:

۱. الروضة البهیه فی شرح اللمعة الدمشقیة، شهید ثانی
۲. مسالک الافهام إلى تنقیح شرایع الإسلام، شهید ثانی
۳. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام، محقق حلی
۴. فقه الامام الصادق علیه السلام، محمد جواد مغنیه

فقه ۴

شناسه درس: ۳۰۴۱۳۰۴

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روشهای استدلال فقهی

ارزشیابی: ۱۵ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

انفال و مشترکات، حدود، دیات (به استثنای بحث مقادیرالديات تا ابتدای بحث من احکام القتل)

متن درسی: دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی، باقر ایروانی

منابع:

۱. الروضة البهیة فی شرح اللمعة الدمشقیة، شهید ثانی
۲. مسالک الافهام إلى تنقیح شرایع الإسلام، شهید ثانی
۳. شرایع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام، محقق حلی
۴. فقه الامام الصادق علیه السلام، محمد جواد مغنیه

اصول فقه ۱

شناسه درس: ۳۰۴۱۴۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث اصولی مهم و مورد نیاز رشته کلام اسلامی

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت کلاسی و ۴ نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد.

سرفصل:

ملازمات عقلی:

اقسام دلیل عقلی، مستقلات عقلیه، مقدمه واجب (از مباحث غیر مستقلات عقلیه)

متن درسی: اصول الفقه، مرحوم مظفر(ره)

محدوده: از اول المقصد الثانی (الملازمات العقلیه) تا ابتدای المساله الثالثه (مساله الضد) به استثنای مبحث اجزاء

منابع:

۱. کفایة الاصول، محمد کاظم آخوند خراسانی
۲. فرائد الاصول (الرسائل)، شیخ مرتضی انصاری
۳. دروس فی علم الاصول الحلقة الثالثه، شهید سید محمد صدر
۴. تمهید القواعد الاصولیه و العربیه لتفريع قواعد الأحکام الشرعیه، شهید ثانی

اصول فقه ۲

شناسه درس: ۳۰۴۱۴۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث اصولی مهم و مورد نیاز رشته کلام اسلامی

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت کلاسی و ۴ نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد.

سرفصل:

غیر مستقلات عقلیه، مباحث: اجزاء، مساله ضد، اجتماع امر و نهی

متن درسی: اصول الفقه، مرحوم مظفر(ره)

محدوده:

از ابتدای الباب الثانی (غیر مستقلات عقلیه) تا پایان بحث اجتماع امر و نهی به استثنای بحث مقدمه واجب

منابع:

۱. کفایة الاصول، محمد کاظم آخوند خراسانی
۲. فرائد الاصول (الرسائل)، شیخ مرتضی انصاری
۳. دروس فی علم الاصول الحلقة الثالثة، شهید سید محمد صدر
۴. تمهید القواعد الاصولیة و العربیة لتفریع قواعد الأحکام الشرعیة، شهید ثانی

اصول فقه ۳

شناسه درس: ۳۰۴۱۴۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث اصولی مهم و مورد نیاز رشته کلام اسلامی

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت کلاسی و ۴ نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد.

سرفصل:

مباحث حجت :

- ❖ مباحث مقدماتی
  - موضوع این بحث
  - معنای حجت
  - مدلول کلمه اماره و ظن معتبر
  - ظن نوعی
  - اماره و اصل عملی
  - معیار حجیت اماره
  - ذاتی بودن حجیت علم
  - جایگاه حجیت اماره
  - ظن خاص و ظن مطلق
- ❖ قرآن کریم و نسخ آن
- ❖ سنت
  - فعل و تقریر معصوم
  - خبر متواتر
  - خبر واحد
- ❖ دلیل عقلی

متن درسی: اصول الفقه، مرحوم مظفر (ه)

محدوده: از اول المقصد الثالث: مباحث الحجّة تا ابتدای الباب الخامس: حجة الظواهر (به استثناء مباحث: ۱. مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای الكتاب العزیر ۲. دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع ۳. بحث الباب الثالث الاجماع)

منابع:

۱. کفایة الاصول، محمد کاظم آخوند خراسانی
۲. فرائد الاصول (الرسائل)، شیخ مرتضی انصاری
۳. دروس فی علم الاصول الحلقة الثالثة، شهید سید محمد صدر
۴. تمهید القواعد الأصولیة و العربیة لتفريع قواعد الأحكام الشرعیة، شهید ثانی

اصول فقه ۴

شناسه درس: ۳۰۴۱۴۰۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث اصولی مهم و مورد نیاز رشته کلام اسلامی

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت کلاسی و ۴ نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد.

سرفصل:

حجیت ظواهر، تعادل و ترجیح

متن درسی: اصول الفقه، مرحوم مظفر (ره)

محدوده: از ابتدای الباب الخامس حجه الظواهر تا پایان بحث تعادل و ترجیح به استثنای مباحث: الشهرة، السيرة، القياس

منابع:

۱. کفایة الاصول، محمد کاظم آخوند خراسانی
۲. فرائد الاصول (الرسائل)، شیخ مرتضی انصاری
۳. دروس فی علم الاصول الحلقة الثالثة، شهید سید محمد صدر
۴. تمهید القواعد الأصولیة و العربیة لتفريع قواعد الأحكام الشرعیة، شهید ثانی

تفسیر قرآن ۱

شناسه درس: ۳۰۴۱۲۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: تبیین و تفسیر آیاتی از قرآن کریم به روش ترتیبی

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

حداقل ۴۵ صفحه وزیری از میان مباحث متن عربی تفسیر مجمع‌البیان خوانده می‌شود. طلاب در کنار این متن به تفسیر تبیان، تفسیر جوامع الجامع و تفسیر نمونه نیز مراجعه نمایند.

متن درسی: متن عربی تفسیر مجمع‌البیان

محدوده: سوره‌های تکویر، اعلی، فجر، لیل، ضحی، انشراح، عادیات، تکاثر، عصر، فیل، ماعون، کوثر، کافرون، مسد

منابع:

۱. مجمع البیان؛ مرحوم طبرسی
۲. تفسیر تبیان؛ مرحوم شیخ طوسی
۳. جوامع الجامع؛ مرحوم طبرسی
۴. المیزان؛ مرحوم علامه طباطبائی
۵. تفسیر نمونه؛ ناصر مکارم شیرازی و همکاران
۶. تفسیر نورالثقلین؛ علی بن جمعه الحویزی
۷. تفسیر برهان؛ مرحوم سیدهاشم بحرانی
۸. تفسیر لاهیجی؛ مرحوم شریف لاهیجی
۹. تفسیر تسنیم؛ آیت الله جوادی آملی

تفسیر قرآن ۲

شناسه درس: ۳۰۴۱۲۰۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: تبیین و تفسیر آیاتی از قرآن کریم به روش ترتیبی

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

حداقل ۶۰ صفحه وزیری از میان مباحث متن عربی تفسیر المیزان
طلاب در کنار این متن به تفاسیر احسن الحديث، کنز الدقائق و المنار نیز مراجعه نمایند.

متن درسی: متن عربی تفسیر المیزان

محدوده: از ابتدای آیه ۳۶ تا پایان آیه ۷۰ سوره نساء

منابع:

۱. مجمع البیان؛ مرحوم طبرسی
۲. تفسیر تبیان؛ مرحوم شیخ طوسی
۳. جوامع الجامع؛ مرحوم طبرسی
۴. المیزان؛ مرحوم علامه طباطبائی
۵. تفسیر نمونه؛ ناصر مکارم شیرازی و همکاران
۶. تفسیر نورالثقلین؛ علی بن جمعه الحویزی
۷. تفسیر برهان؛ مرحوم سیدهاشم بحرانی
۸. تفسیر لاهیجی؛ مرحوم شریف لاهیجی
۹. تفسیر تسنیم؛ آیت الله جوادی آملی

تجزیه و ترکیب

شناسه درس: ۳۰۴۱۱۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش نیاز: ندارد

هدف: تقویت توان تشخیص و بکارگیری قواعد صرف و نحو

ارزشیابی: ۵ نمره به فعالیت‌های کلاسی، ۵ نمره به کار عملی طلاب (تجزیه و ترکیب صفحاتی - با تعیین استاد- از قرآن کریم، نهج البلاغه یا عبارات مشکل) و ۱۰ نمره دیگر به امتحان پایانی اختصاص دارد. امتحان پایانی از متنی غیر از متن داده شده در کار عملی طلاب باشد.

سرفصل:

- اهمیت تجزیه و ترکیب
- مفهوم شناسی تجزیه و بیان عناصر موثر در تجزیه فعل، اسم معرب، اسم مبنی و حرف
- مفهوم شناسی ترکیب و بیان عناصر موثر در ترکیب کلمه و جمله
- اقسام ترکیب (موضوعی و غیر موضوعی، جدولی و غیر جدولی (تشریحی)، یک وجهی و چند وجهی)

متن درسی: ----

توضیحات:

شایسته است اساتید محترم ابتدا در ۳ یا ۴ جلسه، چهار بند فوق را یادآوری نموده و بعد برای هر جلسه آیاتی از قرآن را مشخص کرده و از همه طلاب بخواهند که آن را تجزیه و ترکیب و ترجمه نمایند و در کلاس از آنها سوال نموده و کار عملی آنها را ارزیابی می کنند.

منابع:

۱. الجدول فی اعراب القرآن و صرفه و بیانه مع فوائد نحویه هامه، محمود صافی
۲. اعراب القرآن الکریم و بیانه، محیی الدین الدرویش
۳. اعراب القرآن، المنسوب الی ابراهیم بن سری الزجاج، تحقیق و دراسه: ابراهیم الایاری
۴. الکشاف عن حقایق التنزیل و عیون الاقوال فی وجوه التأویل، جارالله زمخشری
۵. جوامع الجامع، فضل بن حسن طبرسی

کلام استدلالی ۱

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مفهوم خدا و اثبات وجود آن

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. مفهوم شناسی:

مفهوم خدا و واژگان مرتبط (الله، ذات نامتناهی، واجب الوجود و ...)

۲. امکان شناخت ذات و صفات خداوند از دیدگاه متکلمین اسلامی

۳. اثبات وجود خداوند

۳-۱. برهان پذیری وجود خدا؛

۳-۲. راه فطرت؛

۳-۳. برهان های جهان شناختی؛

۳-۴. برهان های غایت شناختی؛

۳-۵. برهان های صدیقین؛

۳-۶. برهان های وجودی.

متن درسی: ایضاح المراد، علی ربانی گلپایگانی

متون محوری:

۱. مبدأ و معاد (قسمت مبدأشناسی) - تبیین براهین اثبات خدا (فصل سوم به بعد)، عبدالله جوادی آملی

۲. نقد برهان ناپذیری وجود خدا (عسگری سلیمانی)

منابع:

۱. خداشناسی فلسفی، عبدالرسول عبودیت و مجتبی مصباح

۲. اصول فلسفه و روش رئالیسم، ج ۵، علامه طباطبائی (با شرح و پاورقی استاد مطهری)

۳. فلسفه دین، محمد حسین زاده

۴. مدخل مسائل جدید علم کلام ج ۱، جعفر سبحانی

۵. الالهیات ج ۱، جعفر سبحانی

۶. شروح منظومه، انصاری شیرازی و رضی شیرازی و ...

۷. شرح بدایة الحکمة و نهایة الحکمة، علی شیروانی و ...

۸. توحید، شهید مرتضی مطهری

۹. کلم الطیب، عبدالحسین طیب

۱۰. شرح مبسوط آموزش عقاید ۱ و ۲، محسن غرویان و ...
۱۱. عقائد الانسان + توضیح المراد، حسینی تهرانی
۱۲. درس‌هایی از علم کلام، حبیب‌الله طاهری
۱۳. نقد و طرح اندیشه‌ها، سیدرضی شیرازی
۱۴. کفایة الموحدين، مرحوم طبرسی
۱۵. مسائل جدید کلامی و فلسفه دین، عبدالحسین خسروپناه

کلام اسلامی - سطح سه

کلام استدلالی ۲

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۰۲

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱

هدف: شناخت استدلالی صفات خداوند و کیفیت رابطه آن با ذات

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به تحقیق و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. کلیات

تعریف صفت، اسم و تفاوت آنها

۲. کیفیت رابطه صفات با ذات

بررسی دیدگاههای کلامی، عینیت، زیادت و نیابت

۳. اقسام صفات: ذاتی و فعلی، ثبوتی و سلبی، اضافی و حقیقی

۴. بررسی برخی از صفات مهم ثبوتی و سلبی از حیث معنا، محدوده و اثبات:

۱-۴. حیات ۲-۴. علم مطلق (سمع و بصر) ۳-۴. قدرت مطلق ۴-۴. اراده ۴-۵. کلام

۴-۶. حکمت ۷-۴. عدالت ۸-۴. توحید (واحدی و عددی) ۴-۹. صفات سلبی ...

متن درسی: ایضاح المراد، علی ربانی گلپایگانی

منابع:

۱. الالهیات ج ۲، جعفر سبحانی

۲. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی

۳. اصول روش رئالیسم ج ۵، استاد مطهری

۴. شرح ج ۶ اسفار (مباحث مربوط)، عبد الله جوادی آملی

۵. شرح اسماء حسناء، حکیم سبزواری

۶. دلائل الصدق، محمدرضا مظفر

۷. شناخت صفات خدا، جعفر سبحانی

۸. تمهید الاصول، شیخ طوسی

۹. کلم الطیب، عبدالحسین طیب

۱۰. شرح مبسوط آموزش عقاید ۱ و ۲، محسن غرویانی و ...

۱۱. عقائد الانسان + توضیح المراد، حسینی تهرانی

۱۲. میزان المطالب، میرزا جواد آقا طهرانی

۱۳. کلام تطبیقی ج ۱، علی ربانی گلپایگانی

۱۴. درس‌هایی از علم کلام، حبیب‌الله طاهری

۱۵. کفایة الموحدين، مرحوم طبرسی

کلام استدلالی ۳

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۰۳

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱

هدف: شناخت استدلالی افعال خداوند

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به تحقیق و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. معنای فعل خداوند متعال (خلق، ایجاد و ...)
۲. حسن و قبح افعال الهی (با نگاهی به نظام احسن)
۳. غایت‌مندی فعل خداوند (نظریه اشاعره و عدلیه)
۴. جبر و اختیار (جبر، تفویض، امر بین الامرین، نظریه کسب و استطاعت)
۵. قضا و قدر الهی (علمی و عینی، با نگاهی به سنتهای الهی در جهان آفرینش)
۶. سرور؛

توضیحات: نسبت به بند ۲ و ۳ به اجمال پرداخته شود؛ تفصیل آن در قواعد اساسی علم کلام مطرح گردد.

متن درسی: ایضاح المراد، علی ربانی گلپایگانی

متون محوری:

۱. جهان‌شناسی، محمدتقی مصباح یزدی
۲. عدل الهی، مرتضی مطهری
۳. تجلی و ظهور در عرفان اسلامی، رحیمیان (جهت بند ۱ سرفصل‌ها)

منابع:

۱. جبر و اختیار، علامه محمدتقی جعفری
۲. انسان و سرنوشت، شهید مرتضی مطهری
۳. بدایة المعارف، آیت‌الله خرازی
۴. الالهیات، جعفر سبحانی
۵. کلم الطیب، عبدالحسین طیب
۶. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی
۷. شرح مبسوط آموزش عقاید ۱ و ۲، محسن غرویانی و ...
۸. عقائد الانسان + توضیح المراد، حسینی تهرانی
۹. کلام تطبیقی ج ۱ و ۲، علی ربانی گلپایگانی
۱۰. دلائل الصدق، محمدرضا مظفر
۱۱. نقد و طرح اندیشه‌ها، سیدرضی شیرازی

۱۲. کفایة الموحدين، مرحوم طبرسی
۱۳. المنقذ من التقليد، محمود حمصی رازی
۱۴. انیس الموحدين، مهدی نراقی

کلام اسلامی - سطح سه

کلام استدلالی ۴

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۰۴

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث نبوت (راهنماشناسی)

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به تحقیق و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

نبوت عامه:

تعریف نبوت و رسالت، تفاوت و اقسام آنها
فلسفه، ضرورت و هدف بعثت انبیاء و شبهات باب نبوت
چیستی وحی و اقسام آن
ویژگیهای انبیاء (علم، عصمت، افضلیت و ...)
راههای شناخت انبیاء: ۱- معجزه ۲- راههای دیگر
وظایف و شئون انبیاء (ابلاغ وحی، مرجعیت دینی، رهبری امت و ...)
حکمت تعدد انبیاء

نبوت خاصه:

اثبات نبوت پیامبر اسلام (معجزه، بشارت انبیاء پیشین و ...)
صفات و ویژگیهای پیامبر اسلام
جهانی بودن دین اسلام
خاتمیت دین اسلام: ۱- جامعیت ۲- جهانی بودن

متن درسی: ----

متون محوری:

۱. ایضاح المراد، علی ربانی گلپایگانی
۲. نبوت، مرتضی مطهری
۳. الالهیات، جعفر سبحانی (بخش نبوت)

منابع:

۱. مدخل مسائل جدید علم کلام ج ۲، جعفر سبحانی
۲. سیف‌الامه و برهان‌المله، مهدی نراقی
۳. خاتمیت از دیدگاه عقل و نقل، جعفر سبحانی
۴. راه و راهنماشناسی، محمد تقی مصباح یزدی
۵. عصمت انبیاء و امامان، مهدی یوسفیان
۶. وحی و افعال گفتاری، علیرضا قائمی‌نیا

۷. معجزه در قلمرو عقل و دین، قدردان
۸. کلم الطیب، عبدالحسین طیب
۹. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی
۱۰. شرح مبسوط آموزش عقاید ۱ و ۲، محسن غرویانی و ...
۱۱. عقائد الانسان، توضیح المراد، حسینی تهرانی
۱۲. درس‌هایی از علم کلام، حبیب‌الله طاهری
۱۳. کفایه الموحدين، مرحوم طبرسی
۱۴. الالهیات، جعفر سبحانی
۱۵. تفسیر موضوعی قرآن تنزیه انبیاء «ع» از آدم تا خاتم «ص»، آیت‌الله معرفت

کلام اسلامی - سطح سه

کلام استدلالی ۵

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۰۵

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث امامت

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

امامت عامه :

تعریف امامت، ولایت، خلافت و وصایت و تفاوت آنها
فلسفه، ضرورت و هدف امامت (عقلی و نقلی)
ویژگی‌های امام (عصمت، علم، افضلیت و ...)
راه‌های تعیین امام (نص، شورا، بیعت و ...)
وظایف و شئون امامت (مرجعیت دینی، رهبری امت، ولایت تکوینی و ...)

امامت خاصه :

اثبات امامت علی علیه‌السلام (آیات و روایات)
اثبات امامت سائر ائمه
مرجعیت علمی اهل بیت
مهدویت (نسب و طول عمر امام، غیبت و فلسفه آن، انتظار، شرایط و علائم ظهور و ...)

متن درسی: کشف‌المراد، علامه حلی

متن محوری: امامت‌پژوهی، زیر نظر استاد یزدی مطلق

منابع:

۱. تشییدالمراجعات، سید علی میلانی
۲. کفایة‌الموحدین ج ۳ و ۲، مرحوم طبرسی
۳. شرح مفتاح‌الکرامه، سید علی میلانی
۴. تاریخ غیبت صغری و کبری، محمد صدر
۵. تشیع در مسیر تاریخ جعفری، ترجمه آیت‌اللهی
۶. امامت در بینش اسلامی، علی ربّانی گلپایگانی
۷. راهنماشناسی چاپ قدیم، محمدتقی مصباح یزدی
۸. امامت در پرتو کتاب و سنت، آستان قدس رضوی
۹. اثبات‌الهدی بالنصوص و المعجزات، شیخ حر عاملی
۱۰. معالم المدرستین ج ۱، علامه مرتضی عسکری
۱۱. الغدير، علامه امینی
۱۲. کلم الطیب، عبدالحسین طیب
۱۳. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی
۱۴. عقائد الانسان + توضیح‌المراد، حسینی تهرانی
۱۵. الالهیات، جعفر سبحانی

۱۶. دلائل الصدق، محمد رضا مظفر
۱۷. امامت خاصه، علی ربانی گلپایگانی

کلام اسلامی - سطح سه

کلام استدلالی ۶

تعداد واحد: ۳

پیش نیاز: ندارد

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۰۶

نوع واحد: نظری

هدف: شناخت استدلالی مباحث معاد (فرجام شناسی)

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

- حقیقت انسان (ترکیب نفس و بدن و مراتب نفس)
- رابطه نفس و بدن
- تجرد نفس
- حرکت و تکامل نفس
- تناسخ
- چیستی معاد
- امکان معاد
- ضرورت عقلی و نقلی معاد
- کیفیت معاد (جسمانی، روحانی)
- مرگ و حقیقت آن
- عالم برزخ
- قیامت، ویژگیها و مواقف آن
- احباط و تکفیر و موازنه
- تجسم اعمال
- صراط، بهشت و دوزخ

متن درسی: کشف المراد، علامه حلی

متن محوری: الالهیات، جعفر سبحانی (جلد دوم، بخش معاد)

منابع:

۱. به سوی جهان ابدی زین العابدین قربانی
۲. معاد شهیدمرتضی مطهری
۳. معاد محمد شجاعی
۴. معاد از دیدگاه علامه طباطبایی متقی نژاد
۵. حیات جاودانه امیر دیوانی
۶. حق الیقین عبدالله شبر
۷. مبدأ و معاد ملاصدرا
۸. ۸۰ درس در معادشناسی حبیب الله طاهری

۹. معرفة النفس فلسفی غلامرضا فیاضی
۱۰. کلم الطیب عبدالحسین طیب
۱۱. گوهر مراد عبدالرزاق لاهیجی
۱۲. عقائد الانسان + توضیح المراد حسینی تهرانی
۱۳. کفایة الموحدين ج ۴ مرحوم طبرسی
۱۴. الالهيات جعفر سبحانی

کلام اسلامی - سطح سه

کلیات علم کلام

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۱۰

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مباحث مقدماتی علم کلام (رئوس ثمانیه) بطور مستدل و شناخت تفاوت علم کلام با علومى چون فلسفه و عرفان و کلام جدید و فلسفه دین

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. مبادی:

- ضرورت علم کلام
- تعریف علم کلام
- وجه تسمیه علم کلام
- موضوع علم کلام
- غایت علم کلام
- مسائل علم کلام
- روش‌شناسی علم کلام
- خاستگاه
- پیدایش علم کلام (تاریخچه اجمالی علم کلام از صدر اسلام)

۲. مناسبات علم کلام با علوم همگن

- علم و کلام و معرفت‌شناسی
- علم کلام و فلسفه
- علم کلام و فلسفه دین و کلام جدید
- علم کلام و عرفان

متن درسی: ما هو علم الکلام، علی ربانی گلیپایگانی (برای بقیه سرفصل‌ها به منابع مراجعه شود)

منابع:

۱. هندسه معرفتی کلام جدید احد فرامرز قراملکی
۲. استاد مطهری و کلام جدید احد فرامرز قراملکی
۳. شرح مواقف ج ۱ شریف‌الدین جرجانی
۴. مدخل و درآمد علم کلام جعفر سبحانی
۵. مسائل کلام جدید علی ربانی گلیپایگانی
۶. کلام جدید در گذر اندیشه‌ها علی اوجبی
۷. علم کلام و کلام جدید (سیری در آثار استاد مطهری) احمد بهشتی
۸. تاریخ کلام جدید علامه شلبی نعمانی، ترجمه فخر داعی گیلانی
۹. پیدایش علم کلام و منزلت آن در میان علوم محسن جهانگیری
۱۰. فلسفه علم کلام هری ولفسن، ترجمه احمد آرام
۱۱. آموزش فلسفه ج ۱ محمدتقی مصباح یزدی
۱۲. مبانی عرفان اسلامی حسن معلّمی
۱۳. مسائل جدید کلامی و فلسفه دین عبدالحسین خسروپناه

۱۴. کلام جدید عبدالحسین خسروپناه
۱۵. علم الکلام (عرض و نقد) عامر النجار
۱۶. المدخل الى دراسته علم الکلام حسن محمود الشافعی
۱۷. فصلنامه قیسات شماره ۳۹ و ۴۰، مقالات (۱). چيستی فلسفه دین و مسائل آن ۲. فلسفه دین (محمد محمدرضایی، ابوالفضل ساجدی

کلام اسلامی - سطح سه

تاریخ علم کلام

شناسه درس: ۳۰۴۱۸۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت تطور علم کلام با ملاحظه مذاهب عمده اسلامی

ارزشیابی: ۲۰ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

- امامیه:
  - ۱. بنیانگذار
  - ۲. تطورات تاریخی
  - ۳. شخصیت‌های مؤثر و مهمترین آثار آنها
    - از آغاز تا شیخ مفید
    - از شیخ مفید تا خواجه نصیر طوسی
    - از خواجه نصیر تا عصر حاضر
  - ۴. وضعیت کنونی (گرایش‌های عمده کلامی در عصر حاضر، کلام فلسفی، مکتب تفکیک، عقاید خاص به نحو اجمال و ...)
- معتزله:
  - ۱. بنیانگذار
  - ۲. تطورات تاریخی
  - ۳. شخصیت‌های مؤثر و مهمترین آثار آنها
    - از آغاز تا عصر حاضر: واصل بن عطاء، ابوالهذیل علاف، نظام، جاحظ، ابوالحسن خیاط، جبائیان (ابوعلی و ابوهاشم)، قاضی عبدالجبار
    - وضعیت کنونی: معتزله در عصر حاضر
  - ۴. عقاید ویژه:
    - صفات
    - نیابت یا عینیت
    - حسن و قبح عقلی
    - احباط و تکفیر
- اشاعره:
  - ۱. بنیانگذار
  - ۲. تطورات تاریخی
  - ۳. شخصیت‌های مؤثر و مهمترین آثار آنها
    - از آغاز تا عصر حاضر: ابوالحسن اشعری، ابوبکر باقلانی، امام الحرمین جوینی، غزالی، فخر رازی، قاضی ایجی، تفتازانی، میرسید شریف
    - وضعیت کنونی: اشاعره در عصر حاضر
  - ۴. عقاید ویژه
    - صفات ذاتی یا لوازم ذات (قدمای ثمانیه)
    - تفسیر علّیت
    - نفی حسن و قبح عقلی

توضیحات: در این درس اساتید، شاگردان، روش و عقاید خاص و آثار کلامی هر یک از متکلمین را بحث می‌کنند.

متن درسی: سیر تطوّر کلام شیعه، محمدصفر جبرئیلی (مربوط به بخش اول سرفصل) به همراه جزوه تکمیلی استاد

منابع:

۱. فرهنگ عقائد و مذاهب اسلامی (۵ جلد)، جعفر سبحانی
۲. ملل و نحل، جعفر سبحانی
۳. تاریخ علم کلام، علامه شبلی نعمانی، ترجمه فخر داعی گیلانی
۴. تاریخ علم الکلام فی الاسلام، فضل‌الله زنجانی
۵. تاریخ اندیشه‌های کلامی در اسلام ج ۱ و ۲، عبدالرحمن بدوی، ترجمه صابری
۶. تاریخ الفرق الاسلامیة السیاسیة والدینی (۶ جلد)، محمد ابراهیم الفیومی
۷. تاریخ شیعه و فرقه‌های اسلام تا قرن چهارم، محمدجواد مشکور
۸. تاریخ مذاهب اسلام، ترجمه الفرق بین الفرق، محمدجواد مشکور
۹. تاریخ فرق اسلامی ۱ و ۲، حمین صابری
۱۰. تاریخ المذاهب الاسلامیة فی السیاسة والعقائد الامام، محمد ابوزهرة
۱۱. فرق و مذاهب کلامی، علی ربانی گلپایگانی
۱۲. المدخل الی دراسته علم الکلام، حسن محمود الشافعی

کتابخانه اسلامی
سطح سه

قواعد اساسی علم کلام

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۱۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱ تا ۴

هدف: شناخت استدلالی قواعد اساسی علم کلام

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

الف: تعریف قاعده و معرفی قواعد علم کلام

ب: بررسی قواعد اساسی علم کلام

۱. حجیت عقل
۲. حسن و قبح
۳. قاعده لطف
۴. وجوب انجام اصلح بر خدا
۵. وجوب شکر منعم
۶. قبح نقض غرض
۷. قبح تکلیف بمالایطاق
۸. قبح عقاب بلا بیان
۹. غایت‌مندی افعال الهی

متن درسی: القواعد الکلامیه، ربانی گلپایگانی

منابع:

۱. فقه و عقل، ابوالقاسم علی‌دوست
۲. مبانی اخلاق در فلسفه غرب و فلسفه اسلامی، حسن معلّمی
۳. الحسن و القبیح العقلیان، جعفر سبحانی
۴. عقل و استنباط فقهی، حسین صابری
۵. قاعده قبح عقاب بلان بیان، اسماعیل دارکربلایی
۶. بدایه‌المعارف، خرازی
۷. اندیشه‌های کلامی، شیخ طوسی
۸. کاوش‌های عقل عملی، مهدی حائری یزدی
۹. الالهیات، جعفر سبحانی
۱۰. تمهید الاصول، شیخ طوسی
۱۱. گوهر مراد، عبدالرزاق لاهیجی
۱۲. عقائد الانسان + توضیح‌المراد، حسینی تهرانی
۱۳. کلام تطبیقی ج ۱ و ۲، علی ربّانی گلپایگانی
۱۴. کفایة‌الموحّدين، مرحوم طبرسی

معارف شیعی

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۱۵

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱ تا ۶

هدف: تبیین استدلالی عقائد خاص شیعه

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. محبت و مودت اهل بیت و عزاداری برای آنها
۲. شبهات مربوط به توحید عبادی (توسل، شفاعت، زیارت معصومین، لمس و بوسیدن ضریح آنها، سجده بر مهر، توسل، شفاعت واستشفاء به تربت امام حسین «علیه السلام»)
۳. بداء،
۴. رجعت،
۵. تقیه،
۶. غلو،
۷. عدالت صحابی،

متن درسی: دروس فی العقائد الخاصه بالشیعه الامامیه، مهدی فرمانیان

منابع:

۱. اضواء علی عقائد الشیعه و تاریخهم، جعفر سبحانی
۲. شرح عقائد الامامیه، علامه محمد جمیل حمّود
۳. نفحات الازهار (خلاصه عبقات الانوار)، سید علی حسینی میلانی
۴. آیین و هابیت، جعفر سبحانی
۵. المراجعات، الامام عبدالحسین شرف الدین
۶. دور اهل البیت، شهید سید محمد باقر حکیم
۷. فی رحاب اهل البیت، علی اسلامی
۸. النص و الاجتهاد، الامام عبدالحسین شرف الدین

معارف قرآن ۱

شناسه درس: ۳۰۴۱۲۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱ تا ۶

هدف: شناخت مهم‌ترین مباحث مربوط به الهیات در قرآن

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. منابع شناخت در قرآن

۲. روشهای شناخت در قرآن

• خدا در قرآن

۱- صفات ذاتی خداوند (علم و قدرت)

۲- صفات فعلی خداوند (ربوبیت، هدایت، عدالت)

۳- توحید و شرک

متن درسی: ----

منابع:

۱- معرفت‌شناسی در قرآن، تفسیر موضوعی ج ۱۴ عبدالله جوادی آملی

۲- توحید در قرآن، تفسیر موضوعی، ج ۲، عبدالله جوادی آملی

۳- وحی و نبوت در قرآن، تفسیر موضوعی ج ۳، عبدالله جوادی آملی

۴- معاد در قرآن، تفسیر موضوعی، ج ۴ و ۵، عبدالله جوادی آملی

۵- هدایت در قرآن، تفسیر موضوعی ج ۱۶، عبدالله جوادی آملی

۶- جامعه در قرآن، تفسیر موضوعی، ج ۱۷، عبدالله جوادی آملی

۷- تفسیر انسان به انسان، عبدالله جوادی آملی

معارف قرآن ۲

شناسه درس: ۳۰۴۱۲۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱ تا ۶

هدف: شناخت مهم‌ترین مباحث مربوط به الهیات در قرآن

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

- نبوت در قرآن
- ضرورت و هدف بعثت در قرآن
- ویژگیهای انبیاء (علم و عصمت ...) در قرآن
- راههای شناخت انبیاء
- جامعیت دین در قرآن
- خاتمیت در قرآن
- ضرورت امامت در قرآن
- معاد در قرآن (بصورت اجمال)

متن درسی: ----

منابع:

- ۱- معرفت‌شناسی در قرآن، تفسیر موضوعی ج ۱۴ عبدالله جوادی آملی
- ۲- توحید در قرآن، تفسیر موضوعی، ج ۲، عبدالله جوادی آملی
- ۳- وحی و نبوت در قرآن، تفسیر موضوعی ج ۳، عبدالله جوادی آملی
- ۴- معاد در قرآن، تفسیر موضوعی، ج ۴ و ۵، عبدالله جوادی آملی
- ۵- هدایت در قرآن، تفسیر موضوعی ج ۱۶، عبدالله جوادی آملی
- ۶- جامعه در قرآن، تفسیر موضوعی، ج ۱۷، عبدالله جوادی آملی
- ۷- تفسیر انسان به انسان، عبدالله جوادی آملی

کلام تطبیقی

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۱۴

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱ تا ۶

هدف: شناخت مقایسه ای آموزه های کلامی ادیان زنده.

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

مقایسه دیدگاه اسلام، یهودیت، مسیحیت، هندویسم و بودیسم در مورد مسائل مهم کلامی

۱. مفهوم و حقیقت خدا
۲. اسماء و صفات الهی (توحید و تثلیث، قدرت، علم، رابطه صفات و ذات و ...)
۳. افعال الهی (خلقت جهان و نظام حاکم بر آن)
۴. وحی، نبوت و رسالت
۵. انسان و ویژگیهای او
۶. موعود شناسی (انسان و نجات)
۷. فرجام شناسی (معاد)

متن درسی: ----

منابع اصلی:

۱. سرشت انسان در قرآن و عهدین، عبدالرحیم سلیمانی
۲. انتظار مسیحا در آیین یهود، جولوس، گرینستون، ترجمه حسین توفیقی
۳. دین شناسی تطبیقی، مرضیه شنکائی
۴. یهودیت، مسیحیت، اسلام، افرائی بشیر، توفیقی
۵. مسیحیت مقایسه ای، محمدرضا زببائی نژاد
۶. درآمدی بر الهیات تطبیقی اسلام و مسیحیت، عبدالرحیم سلیمانی اردستانی

منابع افرعی:

۱. الهیات مسیحی، هنری تیسن، ترجمه میکائیلیان
۲. درسنامه الهیات مسیحی، مک گراث، ترجمه بهروز حدادی
۳. باورها و آئین های یهود، ترجمه فرزین
۴. گونه شناسی اندیشه موعود مسیحی، مهرباب صادق نیا
۵. تاریخ جامع ادیان، جان ناس، ترجمه ع. حکمت
۶. مقارنه الادیان، احمد شلبی

۷. تحقیقی در دین یهود، جلال‌الدین آشتیانی
۸. مسیحیت، عبدالرحیم سلمیانی
۹. عقل و وحی در قرون وسطی، ژیلسون، ترجمه شهرام پازوکی
۱۰. خدا و فلسفه، اتین ژیلسون، ترجمه شهرام پازوکی
۱۱. کلام مسیحی، توماس میشل، ترجمه حسین توفیقی
۱۲. درآمدی بر الهیات تطبیقی اسلام و مسیحیت، عبدالرحیم سلیمانی اردستانی
۱۳. فلسفه الفکرالدینی بین‌الاسلام والمسیحیه، لوئیس غردیه و ج. قنواتی، مترجمان عربی؛ صبحی صالح و فرید جبر
۱۴. آئین‌های کنفسیوس، دالو و بودا، دو وی مینکف، ترجمه غلامرضا شیخ‌الدین

کلام اسلامی - سطح سه

فلسفه دین و مسائل جدید کلامی ۱

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۰۷

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱ تا ۳

هدف: بررسی مسائل اصلی فلسفه دین و مسائل جدید کلامی

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

- ۱- کلیات
- ۲- تعریف دین
- ۳- منشأ دین
- ۴- زبان دین
- ۵- جامعیت و کمال دین

متن درسی: فلسفه دین و مسائل جدید کلامی، عبدالحسین خسروپناه

منبع اصلی:

۱. عقل و اعتقاد دینی، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی

منابع فرعی:

۱. کلام جدید، یوسفیان
۲. جستارهایی در کلام جدید، جمعی از نویسندگان
۳. فلسفه دین، محمد حسین زاده
۴. انتظار بشر از دین، عبدالله نصری
۵. دین شناسی، آیت الله جوادی آملی
۶. تبیین براهین اثبات خدا، آیت الله جوادی آملی
۷. براهین اثبات وجود خدا، حمیدرضا شاکرین
۸. خدا و مسأله شر، محمدحسن قدردان قراملکی
۹. کاوش های عقل نظری، مهدی حائری یزدی
۱۰. فلسفه دین، جان هیک
۱۱. فلسفه دین، نورمن گیسلر
۱۲. هرمنوتیک، احمد واعظی
۱۳. زبان دین، ابوالفضل ساجدی
۱۴. هندسه معرفتی کلام جدید، احدفرامرز قراملکی
۱۵. مدخل مسائل جدید در علم کلام، جعفر سبحانی
۱۶. درآمدی بر کلام جدید، هادی صادقی
۱۷. کلام جدید در گذر اندیشه ها، علی اوجبی
۱۸. باورهای دینی، موسسه امام خمینی

۱۹. کلام جدید، عبدالحسین خسروپناه
۲۰. انتظار بشر از دین، آیت الله جوادی آملی
۲۱. فلسفه دین، ترجمه: محمد محمدرضایی
۲۲. فلسفه دین، ترجمه: ملیحه صابری
۲۳. گستره شریعت، عبدالحسین خسروپناه
۲۴. نظریه ایمان در کتاب و سنت، محسن جوادی
۲۵. فلسفه دین در قرن بیستم، چالز تالیافرو

کلام اسلامی - سطح سه

فلسفه دین و مسائل جدید کلامی ۲

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۰۸

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱ تا ۳

هدف: بررسی مسائل اصلی فلسفه دین و مسائل جدید کلامی

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

- ۱- هرمنوتیک
- ۲- معرفت دینی و تحول آن (نقد نظریه قبض و بسط)
- ۳- علم و دین
- ۴- دین و اخلاق
- ۵- تجربه گرایی دینی

متن درسی: فلسفه دین و مسائل جدید کلامی، عبدالحسین خسروپناه

منبع اصلی:

۱. عقل و اعتقاد دینی، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی

منابع فرعی:

۱. کلام جدید، یوسفیان
۲. جستارهایی در کلام جدید، جمعی از نویسندگان
۳. فلسفه دین، محمد حسین زاده
۴. انتظار بشر از دین، عبدالله نصری
۵. دین شناسی، آیت الله جوادی آملی
۶. تبیین براهین اثبات خدا، آیت الله جوادی آملی
۷. براهین اثبات وجود خدا، حمیدرضا شاکرین
۸. خدا و مسأله شر، محمدحسن قدردان قراملکی
۹. کاوش های عقل نظری، مهدی حائری یزدی
۱۰. فلسفه دین، جان هیک
۱۱. فلسفه دین، نورمن گیسلر
۱۲. هرمنوتیک، احمد واعظی
۱۳. زبان دین، ابوالفضل ساجدی
۱۴. هندسه معرفتی کلام جدید، احدفرامرز قراملکی
۱۵. مدخل مسائل جدید در علم کلام، جعفر سبحانی
۱۶. درآمدی بر کلام جدید، هادی صادقی

۱۷. کلام جدید در گذر اندیشه ها، علی اوجبی
۱۸. باورهای دینی، موسسه امام خمینی
۱۹. کلام جدید، عبدالحسین خسروپناه
۲۰. انتظار بشر از دین، آیت الله جوادی آملی
۲۱. فلسفه دین، ترجمه: محمد محمدرضایی
۲۲. فلسفه دین، ترجمه: ملیحه صابری
۲۳. گستره شریعت، عبدالحسین خسروپناه
۲۴. نظریه ایمان در کتاب و سنت، محسن جوادی
۲۵. فلسفه دین در قرن بیستم، چالز تالیافرو

کلام اسلامی - سطح سه

فلسفه دین و مسائل جدید کلامی ۳

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۰۹

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: کلام استدلالی ۱ تا ۳

هدف: بررسی مسائل اصلی فلسفه دین و مسائل جدید کلامی

ارزشیابی: ۳ نمره به تحقیق و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. ادله اثبات وجود خدا
۲. مسأله شرّ
۳. معنای زندگی
۴. مرگ و جاودانگی
۵. ملاک‌های داوری بین‌الادیان

متن درسی: فلسفه دین و مسائل جدید کلامی، عبدالحسین خسروپناه

منبع اصلی:

۱. عقل و اعتقاد دینی، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی

منابع فرعی:

۱. کلام جدید، یوسفیان
۲. جستارهایی در کلام جدید، جمعی از نویسندگان
۳. فلسفه دین، محمد حسین زاده
۴. انتظار بشر از دین، عبدالله نصری
۵. دین شناسی، آیت الله جوادی آملی
۶. تبیین براهین اثبات خدا، آیت الله جوادی آملی
۷. براهین اثبات وجود خدا، حمیدرضا شاکرین
۸. خدا و مسأله شرّ، محمدحسن قدردان قراملکی
۹. کاوش های عقل نظری، مهدی حائری یزدی
۱۰. فلسفه دین، جان هیک
۱۱. فلسفه دین، نورمن گیسلر
۱۲. هرمنوتیک، احمد واعظی
۱۳. زبان دین، ابوالفضل ساجدی
۱۴. هندسه معرفتی کلام جدید، احدفرامرز قراملکی
۱۵. مدخل مسائل جدید در علم کلام، جعفر سبحانی

۱۶. درآمدی بر کلام جدید، هادی صادقی
۱۷. کلام جدید در گذر اندیشه ها، علی اوجبی
۱۸. باورهای دینی، موسسه امام خمینی
۱۹. کلام جدید، عبدالحسین خسروپناه
۲۰. انتظار بشر از دین، آیت الله جوادی آملی
۲۱. فلسفه دین، ترجمه: محمد محمدرضایی
۲۲. فلسفه دین، ترجمه: ملیحه صابری
۲۳. گستره شریعت، عبدالحسین خسروپناه
۲۴. نظریه ایمان در کتاب و سنت، محسن جوادی
۲۵. فلسفه دین در قرن بیستم، چالز تالیافرو

کلام اسلامی - سطح سه

مکتب ها و فرقه های کلامی ۱

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۱۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مکتبها و فرقه های کلامی مهم در جهان اسلام

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

الف) فرق اهل سنت

۱. اهل حدیث

۲. معتزله

۳. اشاعره

۴. ماتریدیه

ب) فرق شیعی

۱. امامیه

۲. زیدیه

۳. اسماعیلیه

ج) خوارج و غلات

توضیحات: در این درس از زمان پیدایش، مؤسس، آموزه ها و احکام اصلی و مهم، کتابها، تطورات تاریخی و روش و متدولوژی خاص هر یک از مکاتب و فرقه های فوق بحث می شود.

متن درسی: آشنایی با فرق تشیع و آشنایی با فرق تسنن، مهدی فرمانیان

منابع:

۱. الملل و النحل، شهرستانی

۲. فرهنگ مذاهب اسلامی، آیت الله سبحانی

۳. تاریخ اندیشه های کلامی در اسلام، عبدالرحمن نبوی

۴. تاریخ فرق اسلامی، حسین صابری

۵. فرق الشیعه بین التفكير السیاسی، اسماعیل

مکتب ها و فرقه های کلامی ۲

شناسه درس: ۳۰۴۱۶۱۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مکتبها و فرقه‌های کلامی مهم در جهان اسلام

ارزشیابی: ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۷ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. سلفیه، وهابیت
۲. شیخیه
۳. بهائیت
۴. قادیانیه
۵. اهل حق و نصیریّه

توضیحات: در این درس از زمان پیدایش، مؤسس، آموزه‌ها و احکام اصلی و مهم، کتابها، تطورات تاریخی و روش و متدولوژی خاص هر یک از مکاتب و فرقه‌های فوق بحث می‌شود

متن درسی: آشنایی با فرق تشیع و آشنایی با فرق تسنن، مهدی فرمانیان

منابع:

۱. وهابیت، آقای سبحانی
۲. وهابیت، آقای دوانی
۳. وهابیت، آقای سیدمحسن امین ترجمه کشف‌الارتیاب
۴. الشیخیه، نشأت‌ها و تطوّر‌ها و مصادر دراستها
۵. شیخی‌گری، بابی‌گری از نظر فلسفه تاریخ و اجتماع
۶. مکتب شیخی، آقای فریدون بهمن‌یار
۷. القادیانی و القادیانیه، ابوعلی مودودی
۸. شناخت فرقه اهل حق، عبدالله خداپنده
۹. مقاله اهل حق، دائرةالمعارف بزرگ اسلامی
۱۰. مقاله اهل حق، دانشنامه علم کلام
۱۱. محاکمه باب و بهاء، حسن مصطفوی
۱۲. ذیل کلمه باء، دانشنامه جهان اسلام در مورد بهائیت

فلسفه اسلامی ۱

تعداد واحد: ۴

پیش نیاز: ندارد

شناسه درس: ۳۰۴۱۷۰۱

نوع واحد: نظری

هدف: شناخت مسائل مهم فلسفه اسلامی (صدرایی) روش و مسائل آن

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

المدخل

مرحله اول: فی احکام الوجود

مرحله دوم: فی الوجود المستقل و الرابط

مرحله چهارم: فی مواد القضايا: الوجوب و الامکان و الامتناع

مرحله ششم: سه فصل اول

مرحله هفتم: چهار فصل اول

متن درسی: نهاییه الحکمه، علامه طباطبائی (ره)

توضیحات: در این درس، طلاب به تعلیقه آیه الله مصباح و حواشی استاد فیاضی به عنوان فعالیت کلاسی مراجعه می کنند.

منابع:

۱. تعلیقه علی نهاییه الحکمه، محمدتقی مصباح یزدی

۲. تعلیقه علی نهاییه الحکمه، غلامرضا فیاضی

۳. آموزش فلسفه، محمدتقی مصباح یزدی

۴. پاورقی های اصول فلسفه و روش رئالیسم، شهید مرتضی مطهری

۵. شرح مبسوط منظومه، شهید مرتضی مطهری

۶. الحکمه المتعالیه فی الاسفار الاربعه، ملاصدرا

۷. منظومه، ملاهادی سبزواری

فلسفه اسلامی ۲

شناسه درس: ۳۰۴۱۷۰۷

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مسائل مهم فلسفه اسلامی (صدرایی) روش و مسائل آن

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

مرحله هشتم: فی العلّة و المعلول

مرحله نهم: هشت فصل اول

مرحله دهم: حدوث و قدم (پنج فصل آخر)

مرحله یازدهم: فی العقل و العاقل و المعقول (هفت فصل اول)

متن درسی: نهایی الحکمه، علامه طباطبائی (ره)

توضیحات: در این درس، طلاب به تعلیقه آیة الله مصباح و حواشی استاد فیاضی به عنوان فعالیت کلاسی مراجعه می کنند.

منابع:

۱. تعلیقه علی نهایی الحکمه، محمدتقی مصباح یزدی

۲. تعلیقه علی نهایی الحکمه، غلامرضا فیاضی

۳. آموزش فلسفه، محمدتقی مصباح یزدی

۴. پاورقی های اصول فلسفه و روش رئالیسم، شهید مرتضی مطهری

۵. شرح مبسوط منظومه، شهید مرتضی مطهری

۶. الحکمه المتعالیه فی الاسفار الاربعه، ملاصدرا

۷. منظومه، ملاهادی سبزواری

فلسفه اسلامی ۳

شناسه درس: ۳۰۴۱۷۰۸

تعداد واحد: ۴

پیش نیاز: ندارد

نوع واحد: نظری

هدف: شناخت مسائل مهم فلسفه اسلامی (صدرایی) روش و مسائل آن

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

مرحله یازدهم: هشت فصل آخر

مرحله دوازدهم

متن درسی: نهایه الحکمه، علامه طباطبائی (ره)

توضیحات: در این درس، طلاب به تعلیقه آیه الله مصباح و حواشی استاد فیاضی به عنوان فعالیت کلاسی مراجعه می کنند.

منابع:

۱. تعلیقه علی نهایه الحکمه، محمدتقی مصباح یزدی
۲. تعلیقه علی نهایه الحکمه، غلامرضا فیاضی
۳. آموزش فلسفه، محمدتقی مصباح یزدی
۴. پاورقی های اصول فلسفه و روش رئالیسم، شهید مرتضی مطهری
۵. شرح مبسوط منظومه، شهید مرتضی مطهری
۶. الحکمه المتعالیه فی الاسفار الاربعه، ملاصدرا
۷. منظومه، ملاهادی سبزواری

معرفت شناسی

شناسه درس: ۳۰۴۱۷۰۶

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت مقایسه ای مباحث بنیادین معرفت شناسی جهت تحقق نظام منسجم فکری در این حوزه

ارزشیابی: ۲۰ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

○ کلیات:

- چیستی معرفت شناسی و تفاوت آن با علوم همگن مانند منطق، هستی شناسی و ...
- تبیین موضوع، هدف و ضرورت معرفت شناسی و معرفی منابع مهم و تاریخچه اجمالی و دورنمای مباحث معرفت شناسی
- تعریف معرفت و اقسام آن
- امکان شناخت (دفع مهمترین شبهات شکاکان نسبی گرایان)
- منابع و ابزار معرفت (حس، عقل، کشف و شهود، وحی)
- تعریف حقیقت و صدق و نظریه های صدق
- ارزش شناخت (معیار تشخیص حقیقت و نظریه های توجیه)
- شرایط و موانع معرفت
- قلمرو معرفت

متن درسی: آشنایی با معرفت شناسی، منصور شمس و درآمدی بر معرفت شناسی، غلامرضا فیاضی

منابع:

۱. نظریه المعرفة، آیت الله سبحانی
۲. شناخت در فلسفه اسلامی، آیت الله سبحانی
۳. مساله شناخت، استاد مطهری
۴. فلسفتنا، شهید صدر
۵. درآمدی بر معرفت شناسی، پویمن ترجمه محمد زاده
۶. اصول فلسفه و روش رئالیسم جلد ۱، ۲، علامه طباطبائی
۷. آموزش فلسفه (ده درس دوم جلد اول)، آیت الله مصباح
۸. معرفت شناسی، محمد حسین زاده
۹. معرفت شناسی اسلامی، سید حسین ابراهیمیان
۱۰. نگاهی انتقادی به معرفت شناسی جدید؛ نیکلاس اوریت، الیک فیشر ترجمه و نقد: حسن عبدی
۱۱. پژوهشی تطبیقی در معرفت شناسی معاصر، محمد حسین زاده
۱۲. فلسفه عمومی، پل فولکیه
۱۳. نگاهی به معرفت شناسی در غرب، حسن معلمی
۱۴. نگاهی به معرفت شناسی در اسلام، حسن معلمی
۱۵. پیشینه و پیرنگ معرفت شناسی در اسلام، حسن معلمی
۱۶. علم حضوری، محمد فنائی اشکوری

منطق قدیم

شناسه درس: ۳۰۴۱۷۰۴

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی صناعات برهان، جدل و مغالطه

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به فعالیت کلاسی و ۳ نمره به امتحان میانی اختصاص دارد.

سرفصل:

برهان:

۱. صنعت برهان
۲. حقیقت برهان
۳. مواد برهان (یقینیات بدیهیه)
۴. برهان لمی و انی و اوثق بودن لمی
۵. شروط مقدمات برهان (ذاتی ضروری و کلی)

جدل:

۱. چپستی یا حقیقت جدل
۲. مبادی جدل، اسباب شهرت و اقسام آن
۳. فایده و ادوات جدل
۴. اقسام محمولات جدل
۵. اصناف مواضع
۶. اقسام وصایا (مختصه و مشترکه)

مغالطه:

۱. حقیقت مغالطه و اسباب ایجاد آن
۲. فواید صنعت مغالطه
۳. انواع مغالطه (اشاره‌ای به تقسیم مغالطه به ذاتی و عرضی و تقسیم مغالطه ذاتی به لفظی و معنوی)

متن درسی: --

منابع:

۱. منطق کاربردی، علی اصغر خندان
۲. المنطق، محمدرضا مظفر
۳. منطق معیار تفکر، سیدمحمد حاک
۴. تجرید المنطق، خواجه نصیرالدین طوسی
۵. البصائر النصیریة، عمروبن سهلان ساوی
۶. منطق و تفکر انتقادی، حسن معلمی
۷. معیار اندیشه، عسکری سلیمانی

۸. الجوهر النضيد، علامه حلی

۹. المنطقیات، ابونصر فارابی

۱۰. مغالطات، علی اصغر خندان

کلام اسلامی - سطح سه

فلسفه اخلاق

شناسه درس: ۳۰۴۱۹۰۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مبادی و ملاک‌های گزاره‌های اخلاقی و نظریات و مکاتب مهم در فلسفه اخلاق

ارزشیابی: ۲۰ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

سرفصل:

۱. کلیات (علم اخلاق، پژوهشهای اخلاقی، فلسفه اخلاق، موضوع و محمول گزاره‌های اخلاقی)
۲. اخلاق هنجاری و نظریه‌های اخلاقی: انواع حکم هنجاری، معیار صواب و خطا، وظیفه‌گرایی، غایت‌انگاری (سودگروی، خودگروی، دیگرگروی)، فضیلت‌گرایی، نظریه امر الاهی
۳. فرا اخلاق: معنانشناسی مفاهیم اخلاقی، معرفت‌شناسی اخلاق، منطق گزاره‌های اخلاقی، رابطه هست و باید، واقع‌گرایی اخلاقی، ناشناخت‌گرایی اخلاقی
۴. رابطه اخلاق و دین

متن درسی: فلسفه اخلاق، حسن معلمی

منابع:

۱. فلسفه اخلاق، محمد تقی مصباح یزدی
۲. فلسفه اخلاق، محمدرضا مدرسی یزدی
۳. فلسفه اخلاق فرانکنا، ترجمه هادی صادقی
۴. درآمدی بر فلسفه اخلاق، ترجمه حمیده بحرینی
۵. فلسفه اخلاق، شهید مرتضی مطهری
۶. فلسفه اخلاق وارنوک، ترجمه صادق لاریجانی
۷. فلسفه اخلاق در قرن بیستم، ترجمه ابوالقاسم فنایی
۸. فلسفه اخلاق در تفکر غرب از دیدگاه مک اینتایپر، حمید شهرباری
۹. درآمدی به فلسفه اخلاق (نگاه اخلاقی)، مک ناتن ترجمه حسن میاننداری
۱۰. درسنامه فلسفه اخلاق، حسن معلمی
۱۱. مبانی اخلاق، حسن معلمی
۱۲. مسائل اخلاقی، مایکل پالمر ترجمه علیرضا آل بویه
۱۳. اخلاق دین شناسی، ابوالقاسم فنایی
۱۴. دین در ترازوی اخلاق، ابوالقاسم فنایی
۱۵. مبانی اخلاق، جرج ادوارد مور ترجمه غلامحسین توکلی
۱۶. بنیاد ما بعد الطبیعه اخلاق مهدی حائری یزدی، کانت
۱۷. نقد عقل عملی، کانت ترجمه انشاء الله رحمتی
۱۸. کاوش‌های عقل عملی، مهدی حائری یزدی

عربی معاصر

شناسه درس: ۳۰۴۱۱۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: ایجاد توان بهره‌گیری از متون عربی جدید در زمینه کلام اسلامی

ارزشیابی: ۵ نمره به فعالیت کلاسی و ۷ نمره به کار عملی (ترجمه متون عربی) و ۸ نمره به امتحان پایانی اختصاص دارد.

متن کار عملی حدود ۱۰ صفحه از متون عربی معاصر در زمینه گرایش مربوط است که طلبه آن را اعراب گذاری و ترجمه نماید.

سرفصل:

طلاب برای هر جلسه بین ۳ تا ۵ صفحه از متن درسی را به منظور درک مطلب، اعراب گذاری و ترجمه می کنند و استاد تنها به رفع اشکال و بیان دقایق متن می پردازد
در ابتدای نیمسال متن هایی به عربی جدید در زمینه کلام اسلامی انتخاب می شود و در اختیار طلاب قرار می گیرد. طلاب موظفند آن را ترجمه و اعراب گذاری کرده و تا پایان نیمسال ارایه کنند.

متن درسی: آشنایی با برگزیده متون فلسفی و کلامی از کتب عربی معاصر، محمد سربخشی

منابع: ---

زبان تخصصی ۱

شناسه درس: ۳۰۴۲۱۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: ایجاد توان بهره‌گیری از متون انگلیسی در زمینه کلام اسلامی

ارزشیابی: ۳ نمره از نمره درس به فعالیت کلاسی افراد یعنی پیش مطالعه و یافتن لغات دشوار متن داده شده اختصاص می‌یابد.

در اول نیم‌سال به هر طلبه حدود ۴ صفحه کار عملی (ترجمه متون انگلیسی) داده می‌شود تا آن را ترجمه نماید که ۵ نمره از نمره درس را به خود اختصاص می‌دهد. ۱۲ نمره دیگر به امتحان پایانی اختصاص می‌یابد.

سرفصل:

حدود ۳۵ صفحه از متون تخصصی انگلیسی در زمینه کلام اسلامی با انتخاب استاد و با بکارگیری طلاب تدریس می‌شود. در تدریس بر یادگیری مهارت‌های زیر تاکید می‌شود:

- نحوه استفاده از فرهنگ لغت و دائرةالمعارف
- متون مختلف سریع‌خوانی
- واژگان‌سازی
- نگارش رئوس مطالب
- خلاصه نویسی

متن درسی: ----

منابع پیشنهادی:

۱. انگلیسی برای دانشجویان رشته الهیات و معارف اسلامی (نیمه تخصصی)، رضا عطایی.
۲. انگلیسی برای دانشجویان رشته الهیات و معارف اسلامی، محمدعلی الحسینی و دیگران.
۳. انگلیسی برای دانشجویان علوم انسانی ۱ و ۲، مهدی نوروزی، علی خزایی‌فر.
۴. مدخل‌هایی از دائرةالمعارف اسلام، پل ادواردز، راتلج و ایرانیکا. (ترجیحاً سعی شود متن‌های ساده‌تر انتخاب شوند).

زبان تخصصی ۲

شناسه درس: ۳۰۴۲۱۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: ندارد

هدف: ایجاد توان بهره‌گیری از متون انگلیسی در زمینه کلام اسلامی

ارزشیابی: ۳ نمره از نمره درس به فعالیت کلاسی افراد یعنی پیش مطالعه و یافتن لغات دشوار متن داده شده اختصاص می‌یابد.

در اول نیم‌سال به هر طلبه حدود ۴ صفحه کار عملی (ترجمه متون انگلیسی) داده می‌شود تا آن را ترجمه نماید که ۵ نمره از نمره درس را به خود اختصاص می‌دهد. ۱۲ نمره دیگر به امتحان پایانی اختصاص می‌یابد.

سرفصل:

حدود ۳۵ صفحه از متون تخصصی انگلیسی در زمینه کلام اسلامی با انتخاب استاد و با بکارگیری طلاب تدریس می‌شود. در تدریس بر یادگیری مهارت‌های زیر تاکید می‌شود:

- نحوه استفاده از فرهنگ لغت و دائرةالمعارف
- متون مختلف سریع خوانی
- واژگان‌سازی
- نگارش رئوس مطالب
- خلاصه نویسی

متن درسی: ———

منابع پیشنهادی:

۱. انگلیسی برای دانشجویان رشته الهیات و معارف اسلامی (نیمه تخصصی)، رضا عطایی.
۲. انگلیسی برای دانشجویان رشته الهیات و معارف اسلامی، محمدعلی الحسینی و دیگران.
۳. انگلیسی برای دانشجویان علوم انسانی ۱ و ۲، مهدی نوروزی، علی خزایی‌فر.
۴. مدخل‌هایی از دایرةالمعارف اسلام، پل ادواردز، راتلج و ایرانیکا. (ترجیحاً سعی شود متن‌های ساده‌تر انتخاب شوند).

روش تحقیق پیشرفته

تعداد واحد: ۲

پیش نیاز: ندارد

شناسه درس: ۳۰۴۲۲۰۱

نوع واحد: نظری - عملی

هدف: آشنایی با روش های پژوهش در کلام و کیفیت بهره برداری از منابع کلام اسلامی

ارزشیابی: ۱۰ نمره به امتحان پایانی و ۱۰ نمره به تحقیق اختصاص دارد.

سرفصل:

الف: جنبه نظری

تعریف تحقیق به معنای مطالعه نظام مند

انواع تحقیق به لحاظ روش (عقلی/تجربی/نقلی: دینی یا تاریخی؛ توصیفی/تحلیلی انتقادی)

انواع تحقیق به لحاظ غرض: آموزشی/تبلیغی و ترویجی با رویکرد موضوع محور و تولید دانش با رویکرد مسئله محور

انواع تحقیق به لحاظ فواید: بنیادی/توسعه ای/کاربردی

مراحل پژوهش مولد علم: طرح مسئله؛ فنون استخراج مسئله از مشکل؛ فنون جمع آوری اطلاعات (میدانی/کتابخانه ای)؛ تجزیه و

تحلیل؛ تنظیم و ارائه

ب: جنبه عملی

آشنایی با منابع تخصصی و نرم افزارهای همخوان

روشهای جمع آوری اطلاعات و فیش برداری

روش مقاله نویسی پژوهشی

روش پایان نامه نویسی

بیان معیارهای ارزیابی پژوهش کلامی

متن درسی: ---

توضیحات: هر طلبه موظف است یک تحقیق در زمینه کلام اسلامی با ویژگی های فوق (در سطح علمی - پژوهشی) ارائه دهد، که این تحقیق باید همگام با تدریس مراحل پژوهش تهیه شود و در هر مرحله با همفکری استاد فعالیت آن مرحله اصلاح شود.

منابع:

۱. اصول و فنون پژوهش در گستره ی دین پژوهی ، احد فرامرز قراملکی

۲. روش شناسی مطالعات ، احد فرامرز قراملکی

۳. روش تحقیق کتابخانه های ، جعفر نکونام

۴. روش مطالعه و تحقیق با تاکید بر کتابخانه ، رضا علی کرمی

۵. درسنامه روش تحقیق ، مجید طرقی

۶. جزوه درس موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره) ، حمید آریان

۷. مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی، محمدرضا حافظ نیا

کارورزی و ارائه پژوهش ۱

شناسه درس: ۳۰۴۲۲۰۳

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: عملی

پیش نیاز: روش تحقیق پیشرفته

هدف: کسب مهارت‌های لازم در به کارگیری قواعد پژوهشی در موضوعات کلامی

ارزشیابی: ۲۰ نمره به تحقیق - با شرایط مندرج در سرفصل - اختصاص دارد.

سرفصل:

- تدوین یک تحقیق ۳۵ تا ۵۰ صفحه ای در یکی از موضوعات کلامی با رعایت ضوابط و قواعد پژوهشی و نگارشی زیر نظر استاد مربوطه و ارائه نتایج تحقیق در یک کنفرانس؛
- موضوع و طرح اجمالی تحقیق باید به تصویب موسسه مربوطه برسد و در نهایت تحقیق ارائه شده توسط استاد مربوطه از نظر محتوا و ساختار مورد ارزیابی قرار گیرد.

متن درسی: ---

منابع: ---

کارورزی و ارائه پژوهش ۲

شناسه درس: ۳۰۴۲۲۰۴

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: عملی

پیش نیاز: روش تحقیق پیشرفته

هدف: کسب مهارت‌های لازم در به کارگیری قواعد پژوهشی در موضوعات کلامی

ارزشیابی: ۲۰ نمره به تحقیق - با شرایط مندرج در سرفصل - اختصاص دارد.

سرفصل:

- تدوین یک تحقیق ۳۵ تا ۵۰ صفحه ای در یکی از موضوعات کلامی با رعایت ضوابط و قواعد پژوهشی و نگارشی زیر نظر استاد مربوطه و ارائه نتایج تحقیق در یک کنفرانس؛
- موضوع و طرح اجمالی تحقیق باید به تصویب موسسه مربوطه برسد و در نهایت تحقیق ارائه شده توسط استاد مربوطه از نظر محتوا و ساختار مورد ارزیابی قرار گیرد.

متن درسی: ---

منابع: ---

پایان نامه

شناسه درس: ۳۰۴۲۴۰۱

تعداد واحد: ۴

نوع واحد: عملی

پیش نیاز: کارورزی و ارائه پژوهش ۱ و ۲

هدف: ارائه یک تحقیق جامع، با تأکید بر مهارت‌ها، همراه با نقد و بررسی و تتبع کافی در یک موضوع کلامی اسلامی بر اساس آیین نامه تدوین پایان نامه سطح سه

ارزشیابی: ۲۰ نمره به ارائه پایان نامه با شرایط آیین نامه اختصاص دارد.

سرفصل: ---

متن درسی: ---

منابع: ---

کلام اسلامی - سطح سه